

Ghidul cetățeanului digital

Europa la degetele tale

Proiect co-finanțat de
UNIUNEA EUROPEANĂ

Acest proiect este co-finanțat de către Comisia Europeană.
Această publicație reflectă doar vederile autorului, iar Comisia nu
poate fi făcută responsabilă pentru utilizarea informației pe care
o conține.

2018

Cuprins

1	Impactul tehnologiilor digitale în procesul democratic (exemple și studii de caz)	pg 6
1.1	Economia și societatea digitală	pg 7 - 9
1.2	Potențialul participării la decizii prin cetățenia digitală	pg 10 - 14
1.3	Gândire critică în era internetului	pg 15 - 18
1.4	Jurnalismul cetățenesc	pg 19 - 28
2	Conduita online	pg 30
2.1	Dezinformarea prin știri false	pg 31 - 35
2.2	Cetățenie digitală și social media: practici pentru predare și învățare în învățământul secundar	pg 36 - 39
2.3	Cetățeni digitali etici și responsabili	pg 40 - 44
2.4	Copiii ne inspiră să fim buni cetățeni digitali	pg 45 - 47
3	Indexul instrumentelor digitale	pg 48 - 55

1. Impactul tehnologiilor digitale

1.1 Economia și societatea digitală

Revoluția digitală a Europei - de la telefoane inteligente, la internet de mare viteză și de la economia aplicațiilor mobile la cercetarea privind tehnologiile emergente și viitoare este impulsionată în special de inovarea în materie de tehnologii și piețe. UE joacă un important rol de sprijin prin:

- definirea normelor europene în domeniul telecomunicațiilor
- apărarea drepturilor consumatorilor
- stabilirea de standarde tehnice
- sprijinirea cercetării și inovării

O piață digitală unică favorabilă

Internetul și tehnologiile digitale transformă lumea în care trăim.

Finalizarea pieței digitale unice:

- va stimula creșterea competitivității
- va transforma sectorul industrial al Europei
- va crea noi produse și servicii pentru această piață în expansiune

Barierile existente on-line restricționează accesul la produse și servicii, întrucât:

- doar 15 % din cetățeni fac cumpărături on-line în altă țară din UE
- companiile de internet și întreprinderile nou-înființate nu pot să profite din plin de ocaziile pe care le oferă mediul electronic
- doar 7 % din întreprinderile mici vând bunuri sau servicii la nivel transfrontalier
- întreprinderile și guvernele nu beneficiază suficient de pe urma instrumentelor digitale

Ideea care stă la baza pieței digitale unice este trecerea de la 28 de piețe naționale la una singură. O piață digitală unică pe deplin funcțională ar putea să contribuie cu 415 miliarde de euro pe an la economia noastră și să creeze sute de mii de noi locuri de muncă.

Strategia privind piața digitală unică include 16 inițiative care acoperă

diverse aspecte, de la drepturile de autor la siguranța cibernetică. Strategia se bazează pe:

- îmbunătățirea accesului la bunuri și servicii digitale pentru consumatorii și întreprinderile din întreaga Europă
- crearea condițiilor adecvate și a unui cadru concurențial echitabil pentru dezvoltarea rețelelor digitale și a serviciilor inovatoare
- valorificarea la maximum a potențialului de creștere al economiei digitale

Stimularea creșterii economice

Tehnologiile digitale sunt esențiale pentru creșterea economică a UE. Cu toate acestea, deși 250 de milioane de cetățeni europeni folosesc zilnic internetul, 18% dintre ei nu l-au accesat niciodată.

Economia digitală se dezvoltă de 7 ori mai repede decât restul domeniilor economice. O mare parte din această creștere a fost stimulată de internetul în bandă largă. Astăzi, rețelele în bandă largă de mare viteză au un impact la fel de mare ca cel pe care l-au avut rețelele de energie electrică și de transport cu un secol în urmă. Ele deschid calea pentru servicii inovatoare, cum ar fi e-sănătatea, orașele inteligente și producția bazată pe date.

Comisia Europeană încurajează răspândirea serviciilor în bandă largă de mare viteză propunând:

- noi norme privind reducerea costurilor
- o recomandare privind rețelele de generație viitoare
- o revizuire a orientărilor privind ajutoarele de stat pentru rețelele în bandă largă

Ca parte a strategiei privind piața digitală unică, Comisia va revizui, de asemenea, normele UE în domeniul telecomunicațiilor, pentru a încuraja investițiile în conexiuni de mare viteză.

Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) reprezintă aproximativ 5% din economia UE și un sfert din totalul cheltuielilor întreprinderilor. Jumătate din creșterea productivității europene se datorează

investițiilor în TIC.

Reglementarea pieței

Rolul de reglementare al UE s-a modificat pentru a ține pasul cu noile tehnologii și cu tendințele de pe piață:

- au fost introduse norme pentru a acoperi toate rețelele și serviciile de comunicații electronice
- tuturor cetățenilor europeni li se asigură accesul la internet în bandă largă
- este încurajată concurența, prin faptul că UE împiedică monopolurile din domeniul telecomunicațiilor să își mențină o poziție dominantă în cazul unor servicii precum accesul rapid la internet

Deși normele sunt aplicate separat de autoritățile din fiecare stat membru, entitățile naționale de reglementare își coordonează politicile la nivel european, cu ajutorul OAREC.

Sursa: https://europa.eu/european-union/topics/digital-economy-society_ro

1.2 Restabilirea încrederii publice în guvernare: potențialul participării la decizii prin cetățenia digitală

Nivelul încrederii în guvernele naționale a fost în continuă scădere mai bine de câteva decenii. Conform unor studii efectuate în Statele Unite ale Americii între 1958 și 2002, vârful încrederii publice a apărut în 1966, iar cel mai jos nivel în 1994. Dacă, în anul 1966, 17 procente dintre americani spuneau că se pot încrede în guvernul federal “în majoritatea cazurilor”, acest număr a scăzut la doar 5 procente în 2002. Această tendință de scădere a încrederii publice în guvernele naționale cauzează apariția unei atitudini cinice la adresa guvernanților din cauza percepției generalizate conform căreia guvernanții abuzează de poziția deținută pentru a obține foloase personale, a deconectării cetățenilor de activitatea guvernelor și a opiniei că serviciul public este efectuat într-un mod neadecvat.

Acest cinism pare că se îndreaptă și împotriva structurilor suprastatale. Încrederea românilor în UE, deși continuă să fie peste media europeană, a înregistrat o scădere de 6 puncte procentuale, arată datele unui Eurobarometru realizat de Comisia Europeană. În timp ce optimismul față de starea economiei este în creștere în rândul europenilor, în țara noastră percepția față de situația economică este dintre cele mai proaste. Românii se evidențiază și în ce privește pesimismul cu privire la impactul crizei economice asupra locurilor de muncă. În privința principalelor temeri cu care se confruntă la nivel național, românii chestionați au indicat nivelul de trai, situația economică, sănătatea și asistența socială, mai relevă sondajul realizat în noiembrie 2017.

Printre strategiile administrative care ar putea ajuta la schimbarea acestei percepții cinice asupra guvernelor și a actului guvernării, strategii al căror accent este pus pe popularizarea beneficiilor guvernării, îmbunătățirea serviciilor și - poate cel mai important - dotarea indivizilor cu mijloace prin care să influențeze politicile publice și luarea deciziilor la nivel guvernamental, aplicațiile online,

sau e-democrația, se dovedesc a fi ideale în aceasta direcție, din moment ce astfel de inovații ajută la cultivarea unui mediu în care informația este accesibilă, oamenii se simt mai conectați la guvernele lor și cetățenii se specializează în participarea la procesele politice. Aceste schimbări ar putea reduce atitudinea cinică îndreptată împotriva guvernelor și poate restabili încrederea în instituțiile politice și în aleși.

Tendința către participarea cetățenească digitală

Sectorul public a căutat să integreze tot mai mult tehnologiile informației și ale comunicațiilor (TIC) pe măsură ce acestea se dezvoltă. Pe lângă livrarea digitală de servicii, TIC au dat publicului o cale mai directă de participare la procesul public de luare a deciziilor. Pentru a descrie aceste fenomene folosim termenul de “democrație digitală”. Democrația este o formă de guvernare în care cetățenii au un grad de influență asupra politicilor care le afectează viața. Relația dintre guvern și cetățenii săi este de o deosebită importanță într-un sistem democratic. Într-o democrație digitală, accentul cade pe procesele și structurile care definesc relațiile dintre guvern și cetățeni, dintre oficialii aleși și funcționarii publici numiți și dintre puterile legislativă și executivă ale statului. Democrația digitală este o încercare de a practica sistemul democratic în afara limitelor timpului, spațiului și a altor condiții fizice, folosind TIC sau comunicații mediate de computer în locul sau suplimentând dar ne-excluzând procesele politice tradiționale sau analogice. Cu alte cuvinte, aplicațiile democratice digitale sunt văzute ca mijloace alternative de participare democratică.

Puncte centrale în democrația digitală sunt gradul de deschidere al guvernării, participarea cetățenească la procesul guvernării și alegerile digitale. Deschiderea guvernului este esențială într-o democrație digitală și se obține prin înlesnirea accesului la informații guvernamentale. Cetățenii bine informați sunt mai capabili să joace un rol activ în guvernare. Participarea informată le va da acestora voci mai puternice în cadrul procesului de creare de politici publice. În acest sens, cetățenii pot fi încurajați prin comunicarea cu aleșii via email și pot dezbate sau se pot informa în mediul forumurilor digitale

de discuții.

Estonia și votul online, o aplicație avansată a democrației digitale

Estonia se află aproape de sfârșitul unui proces de digitalizare totală. Este statul cu o populație de 1,3 milioane de locuitori, toți cu o identitate digitală, în care 99% dintre servicii sunt realizabile online. Cu ajutorul identității digitale, peste 90% dintre acțiunile legale care erau condiționate de deplasarea cetățeanului la anumite societăți sau instituții pot fi realizate acum cu ajutorul unui smartphone, unui laptop sau unei tablete.

Statisticile arată eficiența unui astfel de sistem. Semnătura digitală pe care cetățenii o pot aplica pe orice act oficial salvează 2% din PIB-ul anual deoarece nu mai există cheltuieli excesive cu acte în format fizic.

Schimbarea a fost posibilă în primul rând datorită colaborării eficiente dintre instituțiile statului, portalul național de e-ID însumând toate celelalte portaluri web puse la dispoziție de către instituții.

Singurele acțiuni legale care nu pot fi completate cu ajutorul identității digitale sunt cununia civilă și tranzacțiile imobiliare.

Sistemul de i-voting a făcut ca organizarea alegerilor să coste de 2,5 ori mai puțin decât în trecut. Acest sistem a fost implementat în 2005, fiind primul de acest tip din lume. În momentul de față, peste 30% din populație votează online. Votul poate fi realizat din 128 de țări iar sistemul economisește 10.000 de zile de lucru deoarece nu mai este nevoie de o alocare majoră de resurse umane pentru a realiza votarea.

Votarea electronică (i-votarea) este una dintre posibilitățile suplimentare de vot față de celelalte metode de vot. I-votarea înseamnă în acest context votul prin Internet, nu votarea prin folosirea unui dispozitiv special pentru votare. În 2012 a fost înființat

un Comitet separat pentru Votul Electronic care este responsabil în prezent cu desfășurarea votării prin Internet în timp ce Comitetul Electoral Național păstrează un rol de supraveghere. Votul prin Internet a fost introdus pentru prima dată în alegerile locale din 2005, când mai mult de 9000 de alegători au votat prin Internet (acest număr corespunde cu aproximativ 2 la sută din toți alegătorii participanți la vot). I-votarea, cu rezultate aferente, a fost efectuată de mai multe ori în Estonia, atât la alegeri locale cât și la alegeri parlamentare și la alegerile pentru Parlamentul European.

Toată această digitalizare crește calitatea vieții locuitorilor și aduce bunăstare. Oamenii nu mai pierd timp la cozi, sunt mai productivi și au mai mult timp pentru familiile lor. Statul are cheltuieli mai mici, estimându-se o economie de 2% din PIB.

Sistemul de taxare este mult eficientizat. Peste 96% din impozite sunt plătite online, astfel scade evaziunea fiscală și crește rata de colectare. În plus, veniturile la buget cresc datorită firmelor străine care aleg să aibă rezidența aici și, evident, să plătească taxe către statul estonian. Datorită conceptului revoluționar de e-residency, care permite oricărui strain să-și deschidă o firmă în Estonia, în acest moment au fost atrași 35.000 de e-rezidenți din 161 de țări.

Azi, Estonia cheltuiește anual aproximativ 62 milioane de euro pentru construirea noii societăți digitale, o sumă deloc mare dacă o raportăm la beneficii. Pe de altă parte, digitalizarea a dus la creșterea satisfacției populației față de serviciile publice. În 2012, în Estonia, gradul de satisfacție era de 67% pentru persoane fizice și 76% pentru companii.

Pornind de la digitalizarea guvernării, întregul sistem privat se digitalizează. Serviciile de sănătate și sociale se îmbunătățesc, sunt personalizate și preventive, furnizate chiar și în comunități izolate sau greu accesibile. Instituirea guvernării participative și implicarea populației în crearea de noi servicii duce la degrevarea statului de cheltuieli birocratice. S-a constatat o dezvoltare a voluntariatului și a inițiativelor sociale, ceea ce a condus la apariția democrației digitale.

Nu în ultimul rând, digitalizarea a dus la creșterea vizibilității și notorietății Estoniei ca expert în e-guvernare.

Câteva concluzii cu privire la democrația digitală:

1. Democrația digitală este pusă în aplicare deja. Agenții publice folosesc internetul pentru a facilita un dialog deschis între cetățeni și guvernare. Acest lucru nu mai este doar o promisiune, un plan, o dorință.
2. Democrația digitală îmbogățește procesul democratic și clădește încrederea publică în instituțiile de guvernare. Participarea cetățenilor la crearea de politici crește, abilitatea agenților de a răspunde cetățenilor mai repede și mai precis crește și ea, costurile guvernării scad.
3. Prăpastia digitală este o dificultate pe care societățile democratice trebuie s-o treacă. În ciuda potențialelor beneficii ale deliberării digitale, comunicarea online prezintă anumite dificultăți și îi desparte pe cei care au acces și abilități de navigare online de cei care sunt lipsiți de astfel de resurse.

Sursa:

<https://web.archive.org/web/20080710184539/http://www.businessofgovernment.org/pdfs/HolzerReport.pdf>

<https://www.hotnews.ro/stiri-esential-22186974-eurobarometru-increderea-romanilor-scadere-accentuata-pesimism-linie-priveste-economia-romaneasca-cea-europeana.htm>

<https://www.zf.ro/business-hi-tech/estonia-societatea-digitala-votezi-online-iti-botezi-copilul-pe-internet-sau-pornesti-un-business-in-20-de-minute-16741893>

<http://www.ziare.com/social/administratia/miracolul-estonian-vs-coruptia-si-lehamitea-romaneasca-de-ce-ei-au-reusit-si-noi-nu-suntem-in-stare-interviu-1534578>

1.3 Gândire critică în era internetului

“BINEÎNȚELES CĂ E ADEVĂRAT! AM VĂZUT PE INTERNET.”

Internetul revoluționează metodele de cercetare în colegii și universități peste tot în lume. Deși poate fi extrem de folositor cercetătorilor, internetul prezintă și provocări semnificative prin diferențele pe care le prezintă față de mediile tradiționale de comunicare. Lipsa standardelor uniforme și ușurința accesului la informație au făcut din internet un mediu puternic dar nesigur. Este nevoie de un efort substanțial pentru a evalua informațiile găsite acolo și acest lucru nu pare să fie evident utilizatorilor. În special în rândul tinerilor, care au ajuns să caute online cea mai mare parte a informațiilor de care au nevoie fără să fi avut parte de vreo instruire formală prealabilă, observăm dificultăți în filtrarea conținutului. De asemenea, internetul a căpătat un loc de frunte între metodele de cercetare și, astfel, este vital ca studenții să devină capabili să evalueze critic informațiile găsite.

Căutările, sortarea și sintetizarea labirintului complex de potențiale răspunsuri pe care internetul le prezintă necesită un set special de aptitudini de gândire critică, croite după cerințele erei internetului.

Cum putem folosi gândirea critică atunci când suntem online?

Există un set de aptitudini speciale pe care le putem învăța și evalua și de care să ne folosim în filtrarea internetului?

Lucia Mason, Nicola Ariasi și Angela Boldrin de la Universitatea din Padova au condus un studiu legat de gândirea critică și internet și și-au publicat concluziile în materialul *Învățare și instruire*. Cercetătorii au folosit metoda gândirii cu voce tare pentru a descoperi aptitudinile de gândire critică pe care studenții le folosesc atunci când se folosesc

de internet pentru a putea să se angajeze în polemici pe subiecte nefamiliare sau controversate. Prin această metodă a gândirii cu voce tare, participanții la studiu spun tot ceea ce le trece prin minte în timp ce îndeplinesc o anumită sarcină. Cercetătorii au ajuns la concluzia că unele aspecte ale gândirii critice sunt în mod special relevante în contextul internetului. Abilitățile cognitive pe care Mason și colegii cercetători le-au investigat sunt strâns legate de teorii despre cunoaștere și învățare. În acest studiu, participanții au folosit internetul pentru a răspunde întrebării “poate folosința continuă a telefoanelor mobile să devină un factor de risc pentru sănătatea utilizatorilor?” și li s-a cerut să scrie un eseu ulterior. Subiectul ales este asemănător dilemelor dificile cărora trebuie să le facem față cu toții, este complex și personal și, pentru a ajunge la o bună înțelegere a răspunsului final, trebuie să ne educăm puțin cu privire la domeniul câmpurilor electromagnetice și relația acestora cu fiziologia omului. Felul în care răspundem acestei întrebări determină, în mare măsură, felul în care alegem să comunicăm.

După colectarea datelor, echipa lui Mason a studiat transcrierile proceselor de gândire ale participanților și au creat o rubrică pentru gândirea critică și internet. Cercetătorii au clasificat aspecte ale gândirii critice la care se așteptau să influențeze învățarea de pe internet dar și gradul de sofisticare a proceselor de gândire. Rubrica lor evidențiază un set satisfăcător de abilități de gândire critică aplicabile internetului pe care le putem prelua și folosi cu toții:

Evaluarea credibilității website-urilor

Cele trei abordări generale pe care le putem folosi pentru a evalua sursele pe internet sunt:

- Mai puțin sofisticată: site-urile mai populare au informații credibile (nerecomandat!)
- Relativ sofisticată: site-urile credibile sunt cele care sunt deja autorizate recunoscute pe subiectul tratat (ex: Ministerul Sănătății) și sunt relativ lipsite de părtinire
- Grad crescut de sofisticare: căutarea site-urilor de cercetări științifice, site-uri credibile (pentru căutări care țin de

domeniul științei)

Examinarea argumentelor pentru concluzii specifice

Abilitățile de gândire critică pe care le putem folosi în cercetarea concluziilor specifice pe care le găsim online includ următoarele:

- Relativ sofisticate: verificăm dacă faptele tocmai găsite sunt în concordanță cu adevăruri deja știute de noi despre subiectul cercetat.
- Grad crescut de sofisticare: căutarea dovezilor științifice. Este premisa susținută de cercetări științifice întreprinse pentru a lămurii problema în cauză?

Compilarea tuturor datelor

O bună unealtă de studiu este adunarea laolaltă a ideilor și faptelor din surse diferite. Dar veți vrea să faceți asta într-un mod profund:

- Mai puțin sofisticată: folosești mai multe surse doar ca să adaugi cunoștințe noi? Această tehnică nu distinge între multiplele informații care pot intra în conflict unele cu altele
- Relativ sofisticată: compară informațiile găsite, atât în ceea ce privește faptele care stau la baza informațiilor, cât și argumentul pe care acestea îl formează, în întregimea lui
- Grad crescut de sofisticare: pe lângă comparațiile făcute de tine, există vreun consens între specialiști cu privire la faptele cercetate?

Acestea sunt câteva metode utile și aplicabile atunci când folosim sau învățăm despre gândirea critică și aplicabilitatea ei pentru informațiile găsite online. Studiul citat mai sus a concluzionat că aplicarea lor duce la creșterea cunoștințelor folositoare dobândite online. Analizând corelația dintre sofisticarea strategiilor enunțate cu voce tare și calitatea eseurilor scrise și notate la sfârșitul cercetării. Participanții la studiu care au folosit metode mai sofisticate de gândire critică în timpul sesiunii de cercetare pe internet au avut rezultate mai bune în etapa eseurilor scrise.

Abilitatea de a ne folosi de internet pentru a învăța a devenit esențială în epoca noastră. Din fericire, se pare că avem și metode de gândire pe care le putem aplica pentru ca să putem extrage din belșugul de informație avută la dispoziție online. Dezvoltarea acestor metode este un pas către mariajul de durată al gândirii critice și al internetului.

Sursa:

<https://course.ccs.neu.edu/is4800sp12/resources/graham.pdf>

<https://thinkeracademy.com/critical-thinking-and-the-internet/>

1.4 Jurnalismul cetățenesc

Începuturile și importanța rețelelor sociale

O rețea socială este o platformă sau un site online al cărui utilitate constă în facilitarea construirii de conexiuni sau de relații sociale între oameni care împărtășesc interese comune, activități, medii de proveniență similare sau care se cunosc în viața reală.

Rețeaua socială este compusă din reprezentarea fiecărui utilizator (profil), a legăturilor lui sociale și dintr-o varietate de alte servicii oferite de platforma online. Cele mai multe rețele sociale sunt servicii care au la bază internetul, folosindu-se de aplicații online cum ar fi emailul sau mesageria instantă pentru a facilita comunicarea între utilizatori.

Media sociale sunt extensii ale media tradiționale în online, canale de transmitere a informației către public care folosesc bloguri, forumuri și rețele sociale pentru conectarea personală cu comunitatea și creșterea audienței în online.

Potențialul pe care rețelele de calculatoare îl au în facilitarea noilor forme de interacțiune socială a fost unul constatat și fructificat cu mult timp în urmă. În anii timpurii ai serviciilor online s-au făcut eforturi pentru a sprijini creerea unor rețele de socializare care să fie accesate prin medierea noilor mijloace tehnice ajunse la îndemâna utilizatorului de rând. Primele siteuri care au format în jurul lor comunități sociale considerabile au fost Theglobe.com, Geocities și Tripod.com. Aceste comunități a făcut posibil pentru utilizatorii lor să interacționeze prin intermediul chat-ului și i-au încurajat pe aceștia să împărtășească informații personale și idei prin intermediul paginilor personale de internet. La dispoziția utilizatorilor au fost puse unelte de publicare de conținut facile și spațiu online gratuit sau la prețuri foarte mici. Unele comunități, cum ar fi Classmates.com, au avut o abordare mai aparte fiind doar un mediator între utilizatori, un loc unde aceștia puteau să facă schimb de adrese de email. La sfârșitul anilor 90, însă, profilele de utilizator au devenit o caracteristică de bază a site-

urilor de socializare, permițând membrilor să creeze liste de prieteni virtuali și să caute noi cunoștințe cu care să împărtășească lucruri comune. Această generație nouă de rețele sociale online a început să înflorească o dată cu apariția unor comunități cum ar fi SixDegrees.com sau Friendster, în 2002, și a devenit parte din curentul principal al internetului. Friendster a fost urmat de MySpace și de LinkedIn, apoi de rețeaua Bebo. Creșterea rapidă a popularității rețelelor sociale până în 2005 este atestată de faptul că, în acea perioadă, MySpace aducea mai mulți vizitatori decât Google. În 2004 a fost lansată rețeaua Facebook iar la cinci ani după, Facebook a devenit cel mai mare site de socializare din lume. Fondatorul Facebook, Mark Zuckerberg, scria într-o postare de pe blogul personal din 15 septembrie 2009:

“Începând de astăzi, Facebook deservește 300 milioane de oameni din întreaga lume. Este un număr mare, dar suntem abia la începutul punerii în aplicare a planului nostru, acela de a pune în legătură întreaga lume.”

Facebook este încă cea mai mare rețea socială din lumea virtuală, dar alături de ea găsim o mulțime de alte comunități, fiecare cu particularitățile ei date fie de tipul de utilizatori pe care îi servesc fie de felul în care o fac.

Tendințe emergente

Pe măsură ce popularitatea rețelelor sociale este în creștere, putem observa noi tipuri de folosire a tehnologiilor existente precum și apariția unora noi.

Printre cele mai importante direcții de dezvoltare a rețelelor sociale sunt conceptele de web în timp real (real-time web) și cel de interacțiune bazată pe geolocalizare (location based). Real-time permite utilizatorilor să contribuie prin publicarea de conținut care este apoi trimis pe rețea. Conceptul este similar cu transmisiunile în direct ale televiziunilor și radiourilor. Twitter este rețeaua socială care a dat startul acestui concept, rețeaua permițând utilizatorilor să publice ce fac sau ce gândesc într-o limită de 140 de caractere. Facebook a urmat tendința îndeaproape și a implementat secțiunea

de noutăți în care acțiunile utilizatorilor sunt transmise și publicate în momentul în care acestea au loc. Dacă Twitter este focalizată pe cuvinte, o altă rețea socială, Clixtr, facilitează publicarea instantă de fotografii venite din partea utilizatorilor. Facebook rămâne, la ora actuală, cea mai mare rețea de partajare de fotografii cu un număr de 100 miliarde de imagini publicate până în vara anului 2011.

Foursquare este o rețea socială care a câștigat popularitate permițând utilizatorilor să indice locația în care se află la momentul publicării. Gowalla este un alt serviciu bazat pe locație. Aceste tipuri de rețele contribuie la partajarea de informații legate de locația în care utilizatorul se află. Poate fi vorba de experiențe împărtășite din concediu, de o recenzie a unui restaurant sau de alertarea celorlalți utilizatori cu privire la existența unui blocaj de trafic rutier.

Rețelele sociale se dovedesc utile și în domeniul educației, fiind folosite de către profesori și studenți ca unelte de comunicare. Datorită faptului că o mulțime de studenți sunt utilizatori activi ai acestor rețele, profesorii au fost nevoiți să se familiarizeze cu noul tip de interacțiune pentru a o putea folosi în avantajul lor. Au apărut, astfel, spații virtuale de discuții, grupuri sau forumuri în care se dezbate chestiuni legate de aria curriculară sau amănunte organizatorice care privesc procesul de educare.

Activiștii au știut să găsească și să se folosească de beneficiile rețelelor sociale încă de la începuturile lor. Aceste medii virtuale s-au transformat în mijloace rapide și ieftine de adunare a manifestanților. Un studiu privitor la organizarea Marșului pentru egalitate din 2009 din Washington arată că mobilizarea a 200.000 de participanți la manifestația publică a fost făcută cu reducerea la până 85% a costurilor față de anii anteriori, prin utilizarea rețelelor sociale. [2] Revoltele de stradă din 2011 din Anglia au fost în mare parte puse la cale prin mediul rețelelor sociale și au căpătând foarte rapid amploare națională.

Rețelele sociale au devenit și un loc important în care se poate desfășura investigația unui act criminal. Informațiile publicate de utilizatori pe aceste rețele au fost folosite cu succes de criminaliști sau de reprezentanți ai autorităților pentru a completa cazul acuzatorilor.

În unele situații, conținutul publicat s-a constituit în probe materiale, parte ale proceselor de judecată.

Serviciile de socializare virtuală și-au arătat, recent, potențialul în mișcări sociale și politice. În timpul revoluției din Egipt din 2011, Facebook și Twitter au jucat rol de pivot, ținând oamenii conectați la revolta populară. Activiștii egipteni au văzut în aceste rețele potențial pentru a ușura organizarea protestelor colective și a partaja știri proaspete din Piața Tahrir în timp real. Materialele video și mărturiile scrise ale participanților la proteste au ajuns instantaneu la alte câteva sute de mii de oameni, arătând brutalitățile la care manifestanții erau supuși.

Rețelele sociale sunt tot mai prezente în lumea în care trăim, iar pe măsură ce internetul străpunge în locurile izolate ale lumii aceste noi medii de comunicare câștigă tot mai mulți utilizatori. La ora actuală nu există domeniu care să nu profite de existența acestor platforme gratuite care înlesnesc comunicarea interpersonală sau chiar interinstituțională. Evoluțiile tehnologiei mobile contribuie la fel de mult la răspândirea acestor noi agora, făcând posibilă publicarea de conținut din orice locație care poate oferi o conexiune de internet, de pe dispozitive ultra portabile cum sunt telefoanele sau chiar ceasurile dotate cu sisteme speciale de operare.

Rolul jurnalismului

În anii 20 ai secolului trecut, pe măsură ce jurnalismul modern căpăta formă, scriitorul Walter Lippmann și filosoful american John Dewey dezbăteau rolul jurnalismului într-o societate democratică. Părerile lor divergente caracterizează, încă, dezbateră legată de rolul jurnalismului în societate și în statele naționale.

Walter Lippmann a înțeles că, la acea vreme, jurnalismul avea rolul de a acționa ca mediator sau ca translator între public și elitele politice. Jurnalistul devenea, astfel, omul de mijloc. Atunci când elitele luau cuvântul, jurnaliștii erau datori să asculte, să înregistreze, să distileze și să dea apoi informația publicului. Argumentul lui Lippmann a fost acela că publicul nu era într-o poziție din care să poată deconstrui

multitudinea de informații prezente în societatea modernă, fiind astfel nevoie de un intermediar care să filtreze știrile și care să le distribuie maselor. Dincolo de incapacitatea publicului de a alege informația și de a o asimila, Lippmann susținea că multitudinea de activități pe care omul de rând le desfășoară îl lasă indiferent la complicatele politici publice. Din această cauză era nevoie de cineva care să asigure interpretarea informației și pre-digerarea ei, aducerea știrii la o formă simplă și livrarea ei ca atare. Lippmann credea că publicul va afecta deciziile politicianului prin presiunea votului. În lumea lui Walter Lippmann, rolul jurnalismului era informarea populației cu privire la activitatea politicianilor. De asemenea, jurnalismul era câinele de pază care veghea asupra elitelor, în timp ce populația acționa prin vot în urma informării venite pe cale jurnalistică.

Pe de altă parte, John Dewey credea că publicul era mai mult decât capabil să înțeleagă problemele create de sau la care ar trebui să răspundă elita politică. Mai mult, el spunea că forumul public, agora, este locul în care aceste probleme trebuie să-și găsească soluțiile, prin discuții și dezbateri publice. Doar atunci când problemele discutate sunt întâmpinate cu opoziție ies la suprafață și cele mai bune soluții. Dewey credea că jurnaliștii ar trebui să facă mai mult decât să livreze informația, părerea lui fiind aceea că este responsabilitatea jurnalistului să cântărească consecințele politicilor puse în aplicare. În timp, tezele lui Dewey au fost puse în aplicare pe mai multe nivele, dând naștere așa numitului jurnalism comunitar.

Acest concept de jurnalism comunitar stă la baza schimbărilor recente prin care a trecut profesia. În această nouă paradigmă, jurnaliștii sunt abilitați să integreze cetățenii și elitele, experții, în propunerea și generarea conținutului. Este important să menționăm că, deși există o prezumție de egalitate, Dewey susține și promovează expertiza. Filosoful american credea că, în comparație cu nivelul de cunoaștere al unui individ, fie el și superior, conștiința colectivă este mult mai valoroasă. Experții și universitarii sunt bineveniți în modul de lucru al lui Dewey, dar nu vom găsi aici ierarhizarea alcătuită de Walter Lippmann. Înțelegerea lui Dewey este aceea că dezbateră, conversația și dialogul stau la baza democrației.

Pe când accepțiunile lui Lippmann ar părea mai acceptabile pentru

guvernanți, abordarea lui John Dewey este o descriere mai corectă a felului în care jurnaliștii își văd rolul în societate și, în schimb, a așteptărilor pe care societatea le are de la ei.

Media sociale, rețele sociale

Media sociale includ tehnologii și aplicații web și mobile care sunt folosite pentru a transforma comunicarea în dialog interactiv între organizații, comunități și indivizi. Andreas Kaplan și Michael Haenlein definesc media sociale ca fiind *„un grup de aplicații web care construiesc pe ideologia și fundamentele tehnologice ale web 2.0 și care permit crearea și schimbul de conținut generat de utilizatori”*.

Tehnologiile media sociale pot lua diverse forme, incluzând revistele, forumurile online, blogurile, microblogurile, podcasturile, fotografiile, conținutul video și bookmarkingul social. După convingerile lui Kaplan și ale lui Haenlein, există șase tipuri diferite de media sociale: proiecte colaborative (ex: Wikipedia), bloguri și microbloguri (ex: Twitter), comunități care generează conținut (ex: YouTube), rețele sociale (ex: Facebook), lumi virtuale ale jocurilor (ex: World of Warcraft) și lumi virtuale sociale (ex: Second Life). Tehnologiile pe care aceste categorii de media sociale le folosesc includ: bloguri, partajare de fotografii, vloguri, postări pe profilul utilizatorilor, emailul, mesageria instantă, partajarea de muzică, crowdsourcing și VOIP. Multe dintre aceste servicii pot fi integrate într-o singură platformă de agregare socială.

Relatarea colaborativă

Relatarea știrilor a fost întotdeauna, într-un anume fel, o activitate colaborativă. Dar observăm o accelerare a fuziunii dintre sursa știrii și cel care o publică. Ca rezultat, jurnalismul va fi o profesie născută din contopirea sursei și a reporterului prin procesul de relatare colaborativă în care martorul evenimentului devine reporter, susține David Clinch, editor șef Storyful în cadrul unei discuții găzduite de site-ul Mashable. Clinch susține că jurnaliștii trebuie să devină capabili să piveze repede între ideea de a folosi comunitatea ca sursă de știri și

cea de comunitate ca și audiență pentru materialul jurnalistic, pentru că publicul este deja pus în ambele ipostaze.

Această nouă stare de fapt presupune schimbări în mentalul jurnaliștilor, profesioniști obișnuiți să decidă ce material poate deveni o știre și în ce fel este ea relatată, produsă și distribuită spune și Alfred Hermida, profesor de jurnalism integrat al Universității British Columbia în cadrul aceleiași discuții. Rețelele sociale, ca parte a media sociale, sunt prin însăși definiția lor un mediu participativ. În cadrul acestor comunități putem observa un potențial ridicat de angajare a publicului și de conectare la comunitate, dacă jurnaliștii sunt deschiși la a ceda o parte din controlul editorial către aceste comunități.

Un nou tip de obiectivitate

Richard Sambrook, directorul Diviziei globale de știri a BBC, spune că unul dintre efectele relatării colaborative este apariția unui nou tip de obiectivitate jurnalistică. Obiectivitatea a fost întotdeauna un element important al știrii. Acest concept a fost dezvoltat și pus în aplicare pentru ca publicul să primească știri credibile. Dar în era rețelelor sociale, obiectivitatea provine din transparență. Știrile din zilele noastre se supun încă rigorilor acurateții și corectitudinii, dar pentru public a devenit la fel de important să afle în ce fel sunt produse știrile, de unde provine informația și în ce fel este ea folosită.

Media zilelor noastre cer publicului să posede un set diferit de capacități sociale și cognitive. Cetățenii scanează informația în contextul unei rețele sociale, loc în care alți utilizatori își exprimă opiniile cu privire la aceeași informație. Asimilarea și interpretarea informației are loc aproape simultan. Nevoia de conținut nou nu dispare, dar noul rol al media devine facilitarea schimbului de păreri.

Jurnalism cetățenesc digital

Jurnalism cetățenesc digital

Înainte de a înțelege ce este jurnalismul cetățenesc digital este necesar să ne oprim asupra contextului care îl face posibil.

Folosind YouTube, Facebook, Twitter și alte rețele sociale, fie prin intermediul unui calculator, fie direct de pe un telefon inteligent, dă multiple posibilități de exprimare utilizatorului care nu vrea să fie îngrădit. Iar una dintre problemele pe care această nouă stare de fapt le generează este aceea a transferului de control al procesului de publicare, dinspre branduri și companii recunoscute spre utilizatorii mediului online.

Cetățenii au conștientizat că este posibil să se exprime și să împărtășească opinii și puncte de vedere atunci când postează comentarii pe bloguri și site-uri, când trimit un tweet, când încarcă o fotografie sau un material video. Cât privește accesul la uneltele media sociale și de comunicare online, este evident că fiecare cetățean interesat poate să se exprime și să-și facă opiniile cunoscute întregii lumi prin intermediul internetului.

Apoi, jurnalismul cetățenesc poate fi descris ca rolul activ pe care cetățeanul de rând îl joacă în procesul colectării, relatării, difuzării, discuției și a partajării de conținut, informație și material de știri care îl privesc, pe care le experimentează.

Bazat pe principiile inteligenței colective, ale conținutului generat de utilizatori, al creației colaborative și al rețelei sociale online, jurnalismul cetățenesc digital permite oricărei persoane să-și exprime opiniile, în locul desemnării și acceptării opiniei celor puțini, după cum se obișnuiește în media tradiționale.

Jurnalismul cetățenesc poate fi făcut în diferite feluri:

- comentarii pe site-uri, bloguri și canale de media sociale
- partajarea de fotografii și de materiale video pe subiectul care este observat
- împărtășirea de opinii și puncte de vedere pe site-uri și canale

- de media sociale despre probleme globale sau regionale
- adresarea în scris către site-uri ale organizațiilor de media care încurajează jurnalismul cetățenesc

După cum se întâmplă în cazul conexiunilor online, jurnalismul cetățenesc funcționează de la partener la partener. Orice persoană poate avea acces la conținut postat de o altă persoană sau de un alt cetățean, oricând, spre deosebire de materialele gata editate și aliniate la standardele media tradiționale.

Jurnalismul cetățenesc explorează ideea potrivit căreia experiențele persoanelor implicate la nivel personal într-un eveniment pot produce un punct de vedere diferit și, adesea, mai complet asupra evenimentelor decât ceea ce poate culege un profesionist din afara lor. Datorită limitărilor de acces și de timp, jurnalismul tradițional riscă să fie catalogat ca fiind părtinitor.

Oferind tuturor posibilitatea de a relata știrile, jurnalismul cetățenesc prezintă o vedere mai personală, mai nuanțată asupra evenimentelor și are potențialul de a genera comunități de oameni care au un interes comun. Prin intermediul blogurilor, jurnaliștii cetățeni au dezvăluit cazuri de corupție în mediul politic, de brutalitate a forțelor de ordine și alte astfel de probleme de interes pentru comunitățile locale și regionale. Studiile au arătat că organizațiile media tradiționale cred că, prin implicarea cetățenilor, materialul jurnalistic crește calitativ iar o astfel de implicare directă în procesul relatării evenimentelor crește și încrederea pe care comunitatea o acordă media tradiționale.

Jurnalismul cetățenesc îi forțează pe contribuatori să gândească obiectiv, să pună întrebări probatoare și să lucreze pentru a înțelege contextul, în așa fel încât munca lor să fie de folos comunității. Aceste activități îi implică pe cetățeni în feluri noi în lumea din jurul lor, ajutându-i să formeze conexiuni mai profunde cu subiecții investigațiilor pe care le derulează.

Există, însă, dezavantaje aduse de această abordare?

Calitatea demersului jurnalistic cetățenesc reflectă contribuțiile celor

care au ales să participe. Aceste proiecte pot fi făgașe prin care să se strecoare trivialități sau conținut care nu este demn de luat în seamă. În același timp, utilizatorii comunităților online au tendința de a avea încredere în materialele pe care le găsesc online, în special dacă acestea poartă numele de "știri". În felul acesta, proiectele de jurnalism cetățenesc au potențialul de a valida, implicit, informații care nu corespund realității sau care sunt ofensatoare sau au curențe de credibilitate. O unealtă menită să dea un plus de credibilitate relatării știrilor poate rezulta în pierderea încrederii în ele.

În timp ce jurnaliștii profesioniști au abilitatea de a separa faptele probabile prin dovezi de opinii sau speculații, mulți dintre cetățenii deveniți jurnaliști ai comunității au un simț mai scăzut a ceea ce poate constitui o relatare de încredere, liberă de conjuncturi.

Consumatorii de jurnalism cetățenesc trebuie să înțeleagă că oricât de bine intenționat este un jurnalist, citirea știrilor cu un ochi sceptic este o bună practică.

Mulți observatori ai fenomenului sunt de părere că nu ar trebui să existe protocoale prin care să fie verificată veracitatea conținutului produs. De la recenzii de mașini de tuns iarba la coloane editoriale și materiale video amatoricești, conținutul jurnalistic postat online provine, cu precădere, din partea neprofesioniștilor. Jurnalismul cetățenesc are tendința de a se îndepărta de conținutul produs de media tradițională, căpătând o mai mare relevanță și pertinență la nivel local. Unelte și metode specifice jurnalismului vor fi folosite în continuare și în cadrul audiențelor de nișă, relatând despre experiențele celor din mijlocul evenimentelor și a celor care au stat deoparte. Este, deci, nevoie ca unele mecanisme de lucru să fie implementate pentru a putea struni creșterea conținutului relatat.

2. Conduita online

2.1 Dezinformarea prin știri false

Informația și minciuna

În cartea *Ipocrizia sovietică și credulitatea vestică*, Vladimir Bukovski definește trei feluri de adevăr: cel factual, bazat pe realități și fapte concrete, cel aflat la limita dintre două explicații aflate în contradicție una cu cealaltă și acel adevăr format dintr-o multitudine de mici adevăruri în care fiecare afirmație își are propria veridicitate. După Bukovski, fiecare dintre aceste abordări poate fi valoroasă când este aplicată unei anume categorii de probleme. Dar indivizii preferă doar una dintre abordări, în funcție de sistemul în care au fost formați, și au tendința să ignore existența altor posibilități.

Pe 9 martie, revista Science a publicat un articol despre o cercetare cu titlul The spread of true and false news online. Soroush Vosoughi, Deb Roy și Sinan Aral au studiat mecanismele de difuzare, propagare, răspândire a poveștilor adevărate sau false, distribuite pe Twitter între 2006 și 2017. Studiul s-a făcut pe 126.000 de povești, distribuite de 4,5 milioane de ori, de către aproximativ trei milioane dintre utilizatorii acestei rețele sociale. Autorii folosesc termenul „poveste” pentru a desemna ceea ce ei acceptă ca fiind o „știre”. La rîndul ei, ideea de „știre” e definită cît se poate de clar. Iar verificarea valorilor adevărat/fals în cazul acestor știri distribuite pe Twitter s-a făcut cu ajutorul a șase organizații de fact-checking/verificare a datelor, organizații care au confirmat între 95-98% din clasificările făcute de către autorii cercetării.

Concluzia este că „falsul a fost difuzat într-un mod semnificativ mai rapid, adînc în rețea și pe scară mult mai largă decît adevărul. Iar efectele acestui fenomen au fost mult mai pronunțate în cazul știrilor politice false decît în cel al știrilor false despre terorism, dezastre naturale, știință, legende urbane sau informații financiare”. Autorii cercetării au descoperit că „știrile false au un caracter de noutate mai mare decît al știrilor adevărate”, ceea ce le face mai atractive, mai interesante, pur și simplu pentru că „oamenii preferă să împărtășească noutăți”. Iar marea surpriză a studiului este concluzia că roboții,

inteligența artificială, „contrar gândirii convenționale, au accelerat răspândirea știrilor adevărate sau false într-o măsură egală, ceea ce arată că știrile false se răspândesc mai repede pentru că oamenii sînt mai înclinați decît roboții să le vehiculeze”.

False news vs. fake news

În era post-adevăr suntem constant bombardați cu știri fabricate, distorsionate, informații comasate, publicate cu intenția de a înșela sau induce în eroare. Astfel de materiale ne sunt astăzi cunoscute sub numele de *fake news*. Influența fake news poate avea efecte socio-politice și chiar culturale profunde atunci când sunt luate în considerare sau incluse în procesul de creare de politici. Abilitatea de a distinge între fapte reale, povești fabricate, zvonuri, propagandă sau opinii este de maximă importanță. Proliferarea rapidă a informațiilor prin rețele sociale este norma actuală, iar efectele pot fi deosebit de grave.

Distingem între fake news și false news. Dacă cele din urmă apar din greșeală, din prostie ori din intenția comercială de a șoca publicul, cele dintîi sînt menite să creeze dezinformare în scopuri politice și uneori chiar militare. Fake news sînt așadar știri făcute cu rea-credință și n-ar fi bine să fim naivi în fața lor.

Uniunea Europeană împotriva fake news

Comisia Europeană avertizează că nivelul de fake news a ajuns la cote covârșitoare. CE caută să stabilească și felul în care Google, Facebook și alte medii online au stopat răspândirea dezinformării. În acest sens, puterea executivă europeană a derulat o consultare publică pe tema fake news care va încerca să afle și ceea ce companiile internet, agențiile de presă și alții au făcut pentru a contracara dezinformarea online. Alarmați de rapoarte și informații potrivit cărora alegerile din Germania și din Franța au fost influențate de campanii majore de fake news, la fel cum se bănuiește și despre voturile din Catalonia, Olanda și din Marea Britanie, oficialii europeni încearcă să afle precis

ponderea unor astfel de campanii în rezultatul final al procesului democratic. Nu cu mult timp în urmă, președintele francez Emmanuel Macron a acuzat direct Rusia pentru implicare în alegerile naționale franceze. Jean-Claude Juncker, președintele Comisiei Europene, a promis să stăvilească valul de provocări pe care platformele online le aduc peste democrațiile noastre, în ceea ce privește răspândirea de fake news.

Astfel, în ianuarie 2018, Comisia Europeană a adus împreună un grup de experți (HLEG) care să fie consultați în elaborarea de politici care să contracareze fake news și răspândirea dezinformărilor în mediile online. Principala activitate a HLEG a fost elaborarea unui raport prin care s-au evidențiat bunele practici conforme principiilor fundamentale și măsuri provenite din aceleași principii.

Analiza care a reieșit din acest Raport a pornit de la accepțiunea comună că dezinformarea, ca fenomen, este mai profundă decît ceea ce înțelegem noi prin fake news. În acest Raport, dezinformarea include orice formă de informații false, inexacte sau înșelătoare menite, prezentate sau promovate pentru a cauza un rău sau pentru a aduce un profit material. Raportul nu s-a concentrat și asupra problemelor care reies din crearea sau diseminarea online de conținut ilegal, cum ar fi defăimările, discurs incitant la ură, incitare la violență, acestea fiind fapte care cad sub incidența unor alte reglementări europene sau naționale, nici asupra altor forme intenționate dar nu înșelătoare de distorsionări ale realității, cum sunt satira și parodia.

HLEG sfătuiește Comisia să nu ia măsuri simpliste. Orice formă de cenzură publică sau privată ar trebui să fie, desigur, evitată. Recomandările HLEG țin să aducă un răspuns imediat la cele mai arzătoare probleme, răspunsuri de durată care să crească reziliența socială la dezinformări și o platformă de lucru care să asigure că eficiența acestor răspunsuri este constant evaluată, pe măsură ce sunt elaborate noi răspunsuri. Abordarea multidimensională recomandată de HLEG este bazată pe un număr de răspunsuri interconectate și reciproc susținătoare. Aceste răspunsuri sunt sprijinite de cinci stâlpi mențiți să:

1. Crească transparența știrilor online prin partajarea de informații și date despre sistemele care susțin circulația știrilor online
2. Promoveze o alfabetizare media și informațională care să blocheze dezinformările și să ajute utilizatorii să navigheze în mediile digitale
3. Dezvolte unelte pentru echiparea utilizatorilor și a jurnaliștilor în contracararea dezinformărilor și în crearea unui mediu pozitiv de acomodare la noile tehnologii ale informației și comunicării
4. Protejeze diversitatea și sustenabilitatea ecosistemului media european
5. Promoveze cercetarea continuă asupra impactului dezinformării în Europa pentru a putea evalua măsurile luate de diferiți actori și pentru a ajusta răspunsurile cerute.

Noutăți de pe frontul dezinformării

<https://euvdisinfo.eu>

Împreună cu partenerii, euvdisinfo.eu produce săptămânalul Recenzia Dezinformărilor prin care a identificat și compilat în baza de date mai mult de 3800 de cazuri de dezinformare începând cu septembrie 2015. Acest site este singura bază de date de cazuri de dezinformare accesibilă publicului. Este sprijinit și promovat prin pagina de Facebook EUvsDisinfo și printr-un cont de Twitter.

- Potrivit instituțiilor de presă pro-Kremlin, americanii ar trebui să fie mândri pentru că au organizat cu succes protestele „vestelor galbene” din Franța și autocefalia în Ucraina. Cu toate acestea, presa legată de Kremlin spune, de asemenea, că americanii sunt din ce în ce mai îndrăgostiți de Rusia și de președintele Putin.
- Uniunea Europeană este, potrivit presei rusești, un vasal obedient al Washingtonului și, la ora actuală, le hărțuiește pe țările care doresc să-și normalizeze relațiile cu Rusia.

- Statele Unite și Regatul Unit, ni s-a spus, au organizat protestele „vestelor galbene” pentru ca să-l dea jos de la putere pe președintele Macron, și după aceea, cu istețime, au acuzat Rusia că ar fi în spatele acestor proteste. Potrivit presei pro-Kremlin, a căuta dovezi că Rusia ar putea fi implicată în protestele „vestelor galbene” e doar un complot pentru a ascunde această fărădelege politică.

Sursa:

<https://euvdisinfo.eu/>

<https://euobserver.com/justice/139850>

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-11-13/fake-news-nearly-overwhelming-eu-says-as-it-weighs-fightback>

<https://dilemaveche.ro/sectiune/tilc-show/articol/natura-umana-fake-news-love>

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-high-level-expert-group-fake-news-and-online-disinformation>

<https://moldova.europalibera.org/a/a%C8%9Bi-%C3%AEn%C8%9Beles-pe-dos-rusia-e-inocent%C4%83-iar-vestul-tot-timpul-de-vin%C4%83/29671944.html>

<https://verificasursa.ro>

stopfake.org

2.2 Cetățenie digitală și social media: practici pentru predare și învățare în învățământul secundar

Riscurile internetului și nevoia de cetățenie digitală

Cetățenia digitală este în atenția publică. Părinți, profesori, administratori și școli încep să îmbrățișeze ideea de a-i învăța pe elevi despre alfabetizare media și despre folosirea în siguranță și responsabilă a internetului. Recent, văzându-se provocate de un număr mare de pericole venite prin mediile online (hărțuiri, mesaje nepotrivite cu tentă sexuală, alte amenințări psihologice și chiar fizice), un număr de state americane cum sunt Washington, California și Texas, au propus sau chiar adoptat legislații care cer sau reglementează introducerea în învățământul formal a temelor legate de folosirea eficientă a tehnologiilor online, pentru ca siguranța, intimitatea, sănătatea și starea de bine a elevilor să fie păstrate. În vreme ce descoperim tot mai mult beneficiile folosirii responsabile a internetului, poveștile senzaționale dăunătoare devin și ele tot mai atrăgătoare, cum a fost cazul memei Slenderman. În 2014, două fete de doar 12 ani au ademenit o prietenă într-o pădure dintr-o zonă rurală a statului Wisconsin și au ucis-o încercând să-l impresioneze pe Slenderman, un personaj fictiv care apare în meme pe internet.

Către un model de cetățenie digitală motorizată prin social media

Cetățenia digitală este un concept care include o sferă de premise teoretice, pornind de la cele care subliniază latura tehnologică și mergând până la cele care investighează felurile în care media digitale pot ajuta la dezvoltarea unor noi forme de cetățenie. Cercetătorii din educație, științe politice și comunicare ne propun mai multe concepții ale cetățeniei digitale.

În primul rând, avem perspectiva normativă. Ea spune că cetățenia digitală este un set de norme care reglementează folosința corectă și responsabilă a tehnologiilor. Perspectiva normativă îndeamnă tinerii utilizatori să înțeleagă drepturile și responsabilitățile care survin din această postură de cetățean digital și prezintă necesitatea unui comportament sigur, legal și etic. Cetățenia digitală ia ființă pe măsură ce profesorii îi instruiesc pe elevi cu privire la o gamă de practici digitale, incluzând cum să accesezi media digitale, cum să respecti legea copyright-ului și alte legi și cum să îmbunătățești măsurile de siguranță online. Cercetările sugerează, în dezvoltarea conceptului de cetățenie digitală, includerea laturii de respect și sprijin. Tinerii care sunt respectuoși și care oferă altora sprijinul online sunt mai puțin predispuși să-i hărțuiască pe alții și sunt înclinați să intervină ei înșiși atunci când detectează abuzuri.

În al doilea rând, cetățenia digitală este capacitatea de a participa prin online în societate, de a avea un rol în societate. Studiile arată că persoanele care folosesc frecvent internetul, sunt familiarizați cu media digitale, care găsesc, înțeleg, evaluează și aplică informațiile găsite online, au acces la beneficii sociale sporite. Cetățenia digitală este un precursor al participării politice. Cu cât mai mult acces la informații și servicii online, cu atât mai mare beneficiul de pe urma acestei participări crescute. Tinerii care caută, evaluează și aplică informațiile își cresc nivelul de cunoștințe politice, angajamentul personal în politică și participarea politică.

În al treilea rând, există o legătură strânsă între participarea online și cetățenia digitală. O participare deplină în societate cere un nivel avansat de cunoaștere a media digitale, mai exact abilitatea de a produce, colabora, împărtăși, critica media folosind tehnologii curente și emergente. Cetățenia digitală include cititul, scrisul și angajarea într-un dialog care contribuie la discuții democratice mijlocite de media digitale. Noul punct central este crearea de conținut partajat de semeni și participarea în grupuri care sunt formate din persoane cu interese similare.

În ultimul rând, cercetătorii din domeniile comunicării și al științelor politice sugerează că, în urma tehnologiilor conectate în rețea, a

structurilor și practicilor sociale, politice, culturale și economice aflate în schimbare, tinerii dezvoltă noi forme de cetățenie. Ni se propun două tipuri noi de cetățenie: din simțul datoriei și formatoare. Cetățenia digitală din simțul datoriei este fundamentată pe responsabilitate civică, membralitatea în organizații civice și reflectă un stil ierarhic atât în diseminarea informației, cât și în accesul la pozițiile de lider. În acest model, elevii dezvoltă cetățenia prin vot, corespondență către editori sau politicieni sau prin înscrierea în organizații politice ale elevilor. Pe de altă parte, cetățenia formatoare este fundamentată pe o atitudine mai relaxată în ceea ce privește angajamentul împreună cu grupurile de semeni. Ea se bazează pe interacțiunea online doar pentru a strânge informații care să ajute la definirea și dezvoltarea individului.

Concluzii

Cetățenia digitală se poate manifesta în multe feluri. Deoarece mulți tineri sunt pricepuți în comunicarea valorilor proprii și în influențarea atitudinilor și comportamentelor semenilor lor prin social media, profesorii și educatorii lor au rolul și oportunitatea de a-i ajuta pe elevi să dezvolte abilități prin care elevii să identifice probleme, să creeze media persuasive și să distribuie strategic aceste produse media către comunitățile lor. Sfera politică prezintă multe topicuri și oportunități de implicare, dar cetățenia digitală cuprinde o gamă mai largă de topicuri și oportunități de implicare, printre care chiar și politicul. Educatorii și profesorii se pot folosi de cetățenia digitală pentru a lega interesele extracuriculare ale elevilor de cele care țin de educația lor formală. Crearea și distribuirea de mesaje de interes public, contactarea reprezentanților politici aleși sau implicarea directă în activități politice pe rețelele sociale sunt doar câteva feluri prin care profesorii și educatorii pot pregăti elevii pentru implicare în societate în zonele lor de interes personal.

Sursa:

https://www.researchgate.net/publication/322733013_Digital_citizenship_with_social_media_Participatory_practices_of_teaching_and_learning_in_secondary_education

<https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/articol/cum-iti-inveti-elevii-sa-fie-cetateni-implicati>

2.3 Cetățeni digitali etici și responsabili

Omul zilelor noastre capătă abilitatea de a naviga și folosi internetul cu ușurință. Internetul a evoluat într-o cultură participativă, permițând studenților să creeze, să se conecteze și să colaboreze cu o audiență globală. Dar educatorii trebuie să gândească moduri prin care să pregătească generația de acum să fie una responsabilă și dedicată învățării etice și de durată. Profesorii trebuie să demonstreze, să ghideze și să ajute studenții să dobândească un comportament practic și profesional în timp ce participă activ la experiențe de învățare autentică folosind bloguri, spații comunitare de tip wiki, sisteme de management al învățării, cercetare online și multe altele.

Îngrijirea echipamentului tehnologic

Studenții trebuie să îngrijească echipamentul tehnologic al cărui posesie poate fi văzută ca un privilegiu. Este, de asemenea, important ca studenții să învețe să protejeze resursele tehnologice. Infecțiile cu malware, viruși, viermi și cai troieni sunt astăzi prevalente datorită folosirii emailului, blogurilor, rețelelor sociale etc. Studenții trebuie să rămână activi și alerti tot timpul când primesc mesaje suspecte, link-uri, ferestre pop-up, pentru a preveni infecția computerelor cu software dăunător.

Explorarea site-urilor potrivite și sigure pentru

învățare și cercetare

Internetul este o resursă imensă de cunoștințe și trebuie folosit într-un mod adecvat. Studenții trebuie să folosească site-uri cunoscute și resurse digitale de încredere. Profesorii pot da studenților o listă cu site-uri pe care le pot folosi la clasă. Totuși, studenții trebuie încurajați să evalueze site-urile și să ia decizii responsabile și etice pe măsură ce navighează online. Această practică va fi de ajutor atunci când studenții vor face cercetare pentru școală sau pentru locul de muncă. Studenții trebuie să fie capabili să evalueze dacă informația de pe un

anume site este credibilă sau validă. Această abilitate îi va pregăti pentru etapa următoare din educația lor sau pentru locul de muncă.

Drepturile de autor trebuie respectate

Tehnologia ușurează crearea, accesul, duplicarea și partajarea de informații. Este, deci, esențial ca profesorii și studenții să înțeleagă cum se poate lucra cu materiale protejate de drepturi de autor. Legile dreptului de autor din orice stat protejează lucrările originale ale autorilor.

Internetul este o piață de desfacere a creațiilor din orice domeniu, fie că vorbim despre imagini, video, muzică etc. Aceste lucrări sunt, de cele mai multe ori, protejate de licențe *Creative Commons* (CC). CC poate fi folosit lângă o lucrare pentru a arăta felul în care aceasta poate fi partajată, refolosită, remixată sau integrată în alte lucrări. Legile drepturilor de autor și licențele Creative Commons sunt cunoștințe de bază necesare pentru a asigura legalitatea oricărei folosiri de materiale externe atât în clasele de studiu cât și în proiecte personale.

Prevenirea hărțuirii cibernetice

Hărțuirea cibernetică se previne discutând-o, intervenind direct sau raportând-o. Studenții interacționează prin intermediul rețelelor sociale, în camere virtuale de chat, pe bloguri etc. Ei pot scrie orice pe aceste platforme, iar aceste texte sau materiale pot fi trimise mai departe către audiențe chiar mai mari prin doar câteva click-uri. Dacă informațiile sau probleme abordate sunt sensibile, acest gen de distribuire poate fi dureros.

Consecințele hărțuirii cibernetice pot fi extrem de dăunătoare și pot cauza stres emoțional, retragere din sistemul educațional, relocare sau chiar suicid. Profesorii trebuie să pună la dispoziția elevilor un set de reguli-ghid prin care să arate cum se poate preveni și limita acest

gen de hărțuiri.

- Mai întâi, hărțuirea cibernetică trebuie să devină subiect de discuție, subliniindu-se faptul că este inacceptabilă
- În al doilea rând, merită să fie prezentate niște exemple de hărțuire pentru ca elevii să-și dea seama de gravitatea problemei și de importanța rezolvării ei
- În al treilea rând, elevii și studenții trebuie să semnaleze astfel de comportamente și să le raporteze imediat părinților, profesorilor, consilierilor și administratorilor, indiferent dacă asistă la hărțuire sau sunt chiar victimele ei

Elevii și studenții trebuie să fie învățați și despre consecințele și repercusiunile serioase pe care hărțuirea intenționată le poate produce în viața victimelor.

Importanța imaginii de sine

Tinerii au tendința să împărtășească cu semenii lor informații despre ei pe rețelele de socializare. Fiind vorba de un mediu global, aceste informații pot fi cunoscute la aceeași scară. Elevii ar trebui să-și cântărească fiecare mișcare în mediul online înainte să o facă publică. O problemă pe care tinerii de azi o experimentează este tendința angajatorilor de a cerceta prezența online și interacțiunile de acolo pentru viitorii lor angajați. Este vital ca elevii să înțeleagă că, odată ce o imagine sau un comentariu este postat online, aceste acțiuni au potențialul de a rămâne publice pentru totdeauna. Profesorii îi pot ajuta pe elevi să filtreze activitatea lor online punându-le următoarele întrebări:

- Ai dori ca părinții tăi să vadă sau să citească ce se poate găsi online despre tine?
- Va afecta asta cariera ta viitoare?
- Acțiunile mele rănesc sentimentele cuiva?
- Cum vreau să fiu văzut de ceilalți?

Neticheta

Termenul se referă în special la situația când participanții la comunicare nu se pot vedea sau auzi direct unii pe alții și comunică numai prin scris, de multe ori fiind vorba de persoane care nici măcar nu se cunosc personal. În asemenea situații nu se așteaptă răspunsuri imediate, ci abia în decurs de câteva ore sau zile, mai ales atunci când documentele postate sunt mai cuprinzătoare.

Din punctul de vedere al numărului de participanți la o conversație, se pot face unele deosebiri:

- Dialog (2 persoane) sau conferință interactivă (câteva persoane): pe măsură ce comunicația prin Internet devine din ce în ce mai multimedială (de exemplu aplicația gratuită *Skype*), acum se poate comunica cu ușurință interactiv, prin vorbire directă, inclusiv imagine video și ton. În aceste cazuri, importanța netichetelor a început oarecum să scadă, aplicându-se practic recomandările generale de conduită și comportare.
- Spre deosebire de aceasta, comunicarea în masă cu foarte mulți parteneri (ca de exemplu în foruri de discuții) se limitează la folosirea textelor și a clipurilor video, fără a fi cu adevărat interactivă. În astfel de situații netichetele au o importanță și relevanță cu atât mai mare.

Următoarele norme sunt acceptabile atunci când folosim tehnologii de comunicare:

- Fii conștient de cine compune audiența ta
- Respectă intimitatea celorlalți
- Aplică norme de etichetă din viața reală
- Fii simpatic
- Folosește reguli de scriere corecte
- Nu trimite mesaje nesolicitate
- Evită atacurile la persoană
- Învăță regulile comunității
- Abține-te de la profanități
- Nu folosi dispozitive electronice atunci când porți o discuție personală

2.4 Copiii ne inspiră să fim buni cetățeni digitali

Făuritorul de bine

Un absolvent de liceu din Statele Unite ale Americii a mărturisit că stă în spatele unui cont anonim de Instagram care partaja gânduri și urări de bine colegilor săi de liceu. Konner Sauve și-a dezvăluit identitatea secretă abia în timpul discursului său de absolvire.

“Am vrut să mă concentrez pe părțile bune ale oamenilor”, a declarat Konner, “să-i prezint pe fiecare dintre ei într-o lumină bună, să-i fac să se simtă apreciați și să fie conștienți că cineva se gândește la ei și îi pasă de ei”. Postând sub pseudonimul @thebenevolentone3, Konner Sauve a partajat mai mult de 650 de fotografii cu colegii lui de la Liceul East Valley din Yakima, Washington. Fiecare dintre aceste fotografii era însoțită de o descriere sau un mesaj care evidenția attributele pozitive ale elevului în cauză.

Un adolescent de 16 ani creează o aplicație mobilă pentru ca niciun elev să nu mai mănânce singur în sala de mese

Pentru majoritatea elevilor de liceu, pauza de masă este cel mai frumos moment al zilei. Eliberați de sub restricțiile sălilor de clasă, elevii din restaurantele școlilor animează locul cu discuțiile și râsetele lor.

Dar lucrurile stau mult mai diferit pentru cei care nu au un grup de prieteni cu care să se așeze la masă. Fie că e vorba de copii noi în colectiv, sau de alții care se integrează mai greu și nu-și fac ușor prieteni, unii elevi își petrec pauzele de masă în singurătate.

După ce a avut parte de mese singuratice în școala secundară, Natalie Hampton, 16 ani, din Sherman Oaks, California, a creat aplicația *Sit With Us* (Așează-te lângă noi) prin care vrea să transforme sălile de mese în locuri mai incluzive, eliminând și frica de respingere.

Utilizatorii interesați să invite alți elevi să se așeze cu ei la masă pot crea un eveniment (data, ora și locația sunt specificate) și pot adăuga și o fotografie însoțită de o descriere pentru a-i ajuta pe candidați să vadă cu cine vor lua masa. Apoi, doritorii pot să se alăture evenimentului, având siguranța că vor fi bine primiți la masă și în lumea reală.

O aventură digitală cu un curios de 10 ani

În urmă cu câțiva ani, Marialice a trimis un tweet ca să demonstreze elevilor ei puterea social media. În următoarele 24 ore, tweet-ul ei a primit comentarii de peste tot din lume. Fiul ei, care pe atunci avea doar 7 ani, a devenit curios. *Unde e Istanbulul*, a întrebat micuțul Curran? Entuziasmată de întrebarea fiului ei, Marialice a scos o hartă a lumii și Curran a început să însemneze pe ea toate locațiile pe care le descoperea în comentarii. A fost o zi grozavă, plină de noi descoperiri.

Ca urmare a experimentului, Curran Dee a dorit să creeze blogul propriu pentru a continua să învețe despre lumea în care trăim. Prima lui postare s-a numit *De unde ești* și a primit mai bine de 100 de răspunsuri. Curran a căutat fiecare locație din lume și a răspuns fiecărui comentariu primit de acolo.

Unul dintre beneficiile pe care tehnologia ni-l aduce este oportunitatea de a avea parte de experiențe de învățare autentice. Cantitatea de informații disponibilă online este incalculabilă. Iar sentimentul iscat de copilul tău care devorează cunoștințe noi din întreaga lume, neprețuit.

Sursa:

https://www.huffingtonpost.com/2015/06/15/valedictorian-anonymous-instagram_n_7571462.html?ec_carp=7472447400501911983&guccounter=1

<https://aplus.com/a/sit-with-us-app>

<http://digcitutah.com/digital-adventure-curious-10-year-old/>

3. Indexul instrumentelor digitale

Contactează instituțiile europene

Portalul Europa.eu (<http://europa.eu/>)

Comisia Europeană (https://ec.europa.eu/commission/index_ro)

Parlamentul European (<http://www.europarl.europa.eu/portal/ro>)

Consiliul Uniunii Europene | Consiliul European
(<https://www.consilium.europa.eu/ro/european-council>)

Reprezentanțele Comisiei Europene
(https://ec.europa.eu/info/contact/local-offices-eu-member-countries_en)

Comisia Europeană are birouri (reprezentanțe) în toate statele membre ale Uniunii Europene

Birourile de informare ale Parlamentului European
(http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/information_offices.html)

Parlamentul European are un birou de informare în fiecare stat membru al Uniunii Europene

Delegații ale Uniunii Europene
(https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/geo_en)

Uniunea Europeană are delegații în alte părți ale lumii

Rețele de informare și asistență ale Uniunii Europene

Centrele de Informare Europeană Europe Direct

(https://europa.eu/european-union/contact/meet-us_ro)

O rețea de centre de informare și de documentare vă stă la dispoziție în fiecare țară a UE

Companii

EEN (Enterprise Europe Network) (<http://een.ec.europa.eu/>)

Rețea ce oferă asistență IMM-urilor cu privire la oportunitățile de afaceri din UE

SOLVIT (http://ec.europa.eu/solvit/index_ro.htm)

Platformă de asistență pentru cetățeni și firme atunci când legislația UE nu este respectată de autoritățile publice

Ghidul întreprinzătorului european (http://europa.eu/youreurope/business/index_ro.htm)

Informații legate de înființarea de noi companii, TVA, vânzări în străinătate, personal și angajați, surse de finanțare și contracte de achiziții publice, certificate de mediu și cerințe necesare în ce privește produsele.

Drepturile consumatorului

EEC-Net | Centrul European al Consumatorilor România

(<http://www.eccromania.ro>)

Informații despre drepturile consumatorilor în UE

RAPEX

(http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/reports/index_en.htm)

Sistem de alertă rapidă privind produsele periculoase

Finanțări

Programe Operaționale (<http://www.fonduri-ue.ro/>)

Programe elaborate de statul membru și aprobate de către CE, ce pot fi cofinanțate din Instrumentele Structurale, din fonduri ale Băncii Europene de Investiții, precum și din alte fonduri

COSME (http://ec.europa.eu/growth/access-to-finance/cosme-financial-instruments_ro)

Programul Uniunii Europene pentru stimularea competitivității în afaceri și a IMM-urilor

Orizont 2020 (<http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>)

Programul Uniunii Europene pentru cercetare și dezvoltare

Europa Creativă (<https://www.europa-creativa.eu/>)

Programul Uniunii Europene pentru cultură și audiovizual

Acțiunile Marie Skłodowska-Curie

(http://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/index_ro.htm)

Program de burse pentru cercetare

Informații despre educație - Informații privind ocuparea forței de muncă

Career Guide (<http://www.career-guide.eu/>)

Rețeaua europeană care reunește experți în pedagogie, psihologie, tehnologie și piața forței de muncă, promovând orientarea profesională în școlile europene.

EURES (<https://ec.europa.eu/eures/public/ro/eures-services>)

Rețea europeană a serviciilor publice de ocupare a forței de muncă

Euroguidance (<http://euroguidance.eu/>)

Rețea europeană a serviciilor de consiliere

Eurodesk România (<http://www.eurodesk.ro/>)

Parte a rețelei europene Eurodesk, destinată tinerilor și celor care lucrează cu ei

NARIC (<http://www.enic-naric.net/>)

Platformă pentru recunoașterea calificărilor academice

EUROPASS (<http://europass.cedefop.europa.eu/ro>)

Documentele de acest tip ajută solicitanții de locuri de muncă să își prezinte cu claritate aptitudinile și competențele, făcându-le ușor de înțeles oriunde în Europa

EURAXESS (<http://ec.europa.eu/euraxess/>)

Punctul unic de acces pentru cercetătorii ce doresc să își desfășoare activitatea oriunde în UE

Informații în domeniul juridic

FIN-NE (http://ec.europa.eu/finance/fin-net/index_en.htm)

Rețea pentru rezolvare extrajudiciară a litigiilor cu caracter financiar

Avocatul Poporului European sau Ombudsman-ul European

(<http://www.ombudsman.europa.eu/>)

Organism specializat al Uniunii Europene, care efectuează investigații pe baza plângerilor împotriva instituțiilor și organelor acestora

OLAF (http://ec.europa.eu/anti-fraud/home_ro)

Serviciu de investigare a cazurilor de fraudare a bugetului UE, a actelor de corupție și de culpă profesională gravă la nivelul instituțiilor UE și de elaborare a politicilor de combatere a fraudei în numele Comisiei Europene

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>)

Acces liber la legislația UE și la alte documente legale conexe

Servicii online ale Oficiului pentru Publicații al UE

EU Open Data Portal (<http://data.europa.eu/euodp>)

Punct unic de acces la datele deschise ale UE

EU Bookshop (<http://publications.europa.eu/eubookshop>)

Biblioteca online și magazinul online al publicațiilor UE

TED (<http://ted.europa.eu>)

Sursa oficială a contractelor de achiziții publice din Europa

CORDIS (<http://cordis.europa.eu>)

Portal interactiv dedicat cooperării europene în domeniul cercetării și inovării

EU Whoiswho (<http://europa.eu/whoiswho>)

Lista electronică a contactelor din instituțiile și organismele UE

Tineret și implicare civică

Erasmus +

(https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_ro)

Programul Uniunii Europene pentru educație, formare, tineret și sport

Portalul european pentru tineret (https://europa.eu/youth/EU_ro)

Portalul european al oportunităților de muncă, voluntariat, educație și implicare civică pentru tineri

Corpul European de Solidaritate

(https://europa.eu/youth/solidarity_ro)

Oportunități de voluntariat, locuri de muncă și internship pentru tineri în propria țară sau în străinătate, promovând solidaritatea europeană

EU AID Volunteers

(https://europa.eu/youth/EU/volunteering/eu-aid-volunteers_ro)

Inițiativă ce susține programele de ajutor umanitar ale UE

Consultări publice europene

(https://ec.europa.eu/info/consultations_ro)

Portalul consultărilor publice lansate de Comisia Europeană

Inițiativa cetățenească europeană

(<http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>)

Registrul oficial al inițiativelor cetățenești europene

Petiții

(<https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/ro/home>)

Portalul pentru petiții al Parlamentului European

Comitetul Economic și Social European (CESE)

(<https://www.eesc.europa.eu/ro>)

CESE este vocea societății civile organizate în Europa

Comitetul European al Regiunilor (CoR) (<https://cor.europa.eu/>)

Adunarea UE a reprezentanților regionali și locali acționând în calitate de consultant pe lângă Parlamentul European

VOT | Alegerile europene (<https://www.dedataastavotez.eu/>)

Portalul campaniei de promovare a alegerilor europene

Resurse bibliografice

[Portalul Europa.eu](#)

[Comisia Europeană](#)

[Parlamentul European](#)

Echipa de redacție

Mihai Lazăr
Maria Ciorba
Valentin Lucian Ciorba

Centrul de Informare Europe Direct Timișoara

Fundația Student Plus
B-dul Take Ionescu 40, Timișoara
300042, jud. Timiș

Program centru:
Luni-vineri, orele 10:00-16:00

Tel: +40 371 111 201
E-mail: info@europedirect-tm.ro
Web: www.europedirect-tm.ro

Facebook: [EuropeDirectTimisoara](#)
Twitter: [@EDTimisoara](#)
Youtube: [europedirecttm](#)

Întrebări despre UE?

Telefonul verde UE 00 800 67 89 10 11

- de oriunde din UE
- 9:00 - 18:00 CET (în zilele lucrătoare)
- în orice limbă oficială a UE

www.europa.eu

- Site-ul oficial al **Uniunii Europene** vă pune la dispoziție:
- informații de bază cu privire la activitatea UE
 - cele mai noi știri și evenimente din UE
 - link-uri către informații despre UE
 - pe site-urile instituțiilor și agențiilor UE